

**ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ
УКРАЇНИ**

КАЙДАШ ОЛЕСЯ ЮРІЇВНА

УДК 342.736

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РЕАЛІЗАЦІЇ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ
ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Університеті державної фіскальної служби України

**Науковий керівник : кандидат юридичних наук, професор
КОВАЛЬ Микола Васильович,
Університет Державної фіскальної
служби України, професор
кафедри адміністративного права
і процесу та митної безпеки**

**Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
КРИНИЦЬКИЙ Ігор Євгенович,
професор кафедри кримінального та
адміністративного права та
процесу Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного університету імені
Ярослава Мудрого;**

**кандидат юридичних наук
КАМЕНСЬКА Ніна Петрівна
доцент кафедри конституційного,
адміністративного, господарського права та
процесу
Київського університету права НАН України**

Захист відбудеться «28» грудня 2016 року о 9.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради **Д 27.855.02 Університету Державної фіскальної служби України за адресою: вул. Садова, 55, м. Ірпінь, Київська обл, 08201.**

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Університету державної фіскальної служби України за адресою: вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська обл, 08201.

Автореферат розіслано «27» листопада 2016 року.

*Учений секретар
спеціалізованої вченої ради*

Т.О. Мацелик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Вивчення стану забезпечення прав і свобод людини є однією з найбільш актуальних проблем юридичної науки, оскільки ст. 3 Конституції України проголошує людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю та покладає на державу обов'язок щодо підтримання стабільності громадського життя, дотримання прав і свобод людини. Першочерговим завданням цього напряму державної діяльності є впровадження в національне законодавство демократичних засад його функціонування, особливо у контексті європейської інтеграції України.

Серед правових приписів, що регулюють права людини в Україні, важлива увага приділяється нормам права, що регламентують засоби захисту порушених прав і свобод людини, які застосовуються як в адміністративному, так і в судовому порядку, зокрема і щодо охорони і захисту прав і свобод людини міжнародними судовими установами.

Оскільки процедури впровадження в українську дійсність рішень Європейського суду з прав людини (далі ЄСПЛ) є достатньо складними і потребують злагодженої роботи всіх державних інституцій, на законодавчому рівні було зафіксовано систему інституційних та процедурно-процесуальних чинників, що регулюють порядок виконання та застосування рішень ЄСПЛ і запобігання новим порушенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) та протоколів до неї.

З моменту ратифікації Україною Конвенції та протоколів до неї, громадяни почали масово направляти відповідні заяви про порушення державою їхніх прав і свобод. В останні роки наша держава, посідає перше місце за кількістю справ, які перебувають на розгляді у ЄСПЛ. Згідно зі статистичними даними на 31 грудня 2015 року на розгляді у Європейському суді перебувало загалом 64 850 справ проти держав-підписантів Конвенції і протоколів до неї, з яких 13 850 справ, стосуються України, а це - 21,4 % від загальної кількості справ, що розглядалися ЄСПЛ, в той же час, щодо Італії то це - 10100 заяв (14,4%), Росії - 10000 (14,3%), Туреччини - 9500 (13,5%), Румунії - 3400 (4,9%).

Щороку на виконання рішень ЄСПЛ в Україні з держбюджету виділяються мільйони гривень на покриття позовів, які вона прогнала у Європейському суді з прав людини. Очевидно, що однією із причин цього є незадовільне адміністративно-правове забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ.

Неналежне виконання рішень національних судів, або надмірно довге їх виконання, безпосередньо пов'язане з поданням скарг від громадян України до ЄСПЛ, про що свідчать як річні звіти Урядового уповноваженого України з прав людини у Європейському суді, так і моніторинг правозахисниками цього питання.

Інституції Ради Європи також констатують проблеми виконання рішень ЄСПЛ Україною. Відповідно до звіту, підготовленого Комітетом Міністрів

Ради Європи, у 2014 році Україна суттєво зменшила виплати у справах програних позивачам в ЄСПЛ, накопичивши через це значну заборгованість. У квітні 2015 року уряд України наголошував, на необхідності покращення механізму виконання судових рішень. Пропонувалося часткове погашення боргів з виплат за судовими рішеннями (як національними, так і ЄСПЛ), а саме 7,5 млрд грн. боргу, за рахунок фінансових казначейських векселів строком обігу до семи років (стаття 20 Закону України «Про Державний бюджет на 2016 рік»). Однак цей механізм має численні недоліки, насамперед те, що виплати за векселями передбачаються протягом семи років, що є дуже великим періодом.

Отже, держава вживає певних заходів спрямованих на удосконалення інституційних і процедурних засад забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ, але рівень реалізації рішень Суду є недостатнім. Вивченню різних аспектів захисту прав і свобод людини приділяють увагу і українські науковці. Однак, як свідчить аналіз їхніх наукових розвідок, досі відсутні дослідження, у яких би ґрунтовно розглядалися проблеми, пов'язані з реалізацією рішень Європейського суду з прав людини на стадіях їхнього виконання та застосування в Україні. Українське законодавство не передбачає жодних ефективних засобів для усунення затримки виконання судових рішень, що й зумовило необхідність розроблення цієї наукової проблеми.

Науково-теоретичним підґрунтям аналізу проблематики, пов'язаної з організацією реалізації рішень Європейського суду з прав людини є наукові праці: А. Берлача, М. Буроменського, В. Буткевича, С. Головатого, І. Голосніченка, В. Денисова, Р. Ігоніна, В. Євінтова, Н. Каменської, Н. Карпачової, М. Ковалю, Т. Коломоєць, В. Колпакова, І. Криницького, Р. Куйбіди, Д. Кулеби, В. Лутковської, М. Манукяна, М. Матузова, В. Мицика, О. Овчаренка, А. Олійника, В. Паліюка, Д. Приймаченка, П. Рабіновича, О. Рябченко Ю. Шемшученка та інших.

Тлумачення права взагалі та інтерпретації застосування Конвенції із захисту прав людини і основоположних свобод 1950 року Європейським судом досліджувалися такими українськими фахівцями, як В. Ватаманюк, В. Зайцев, В. Мармазова, А. Парехта, С. Шевчук та інші.

Проблемою виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини свого часу займалися В. Телипко, С. Щербак, С. Фурса, Є. Фурса та інші.

Окремі аспекти проблеми останніми роками розглядали науковці з теорії та історії держави і права (О.Соловйов, 2011 р.), цивільного права (С. Якимчук, 2015 р.), кримінального права (Ю. Хімяк, 2011 р.), міжнародного права (В. Капустинський, 2006 р., В. Кононенко, 2009 р., Н. Севастянова, 2011 р., Т. Анцупова, С. Бурма, У. Коруц - 2015 р.) та інші.

Ці питання досліджували й зарубіжні науковці – такі, як Ж-Л. Бержель, В. Бертам, А. Венгеров, Є. Врублевський, Л. Гусейнов, Ю. Ільїн, Є. Лукашева, Ф. Тетчер, В. Туманов та інші.

Актуальність дослідження полягає у тому, що хоча Україною прийнято низку законів і підзаконних актів, зокрема спеціальний Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (від 23.02.2006р.), розроблено та затверджено Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів, але з позиції адміністративно-правової науки питання, пов'язані з реалізацією рішень Європейського суду з прав людини на стадіях їхнього виконання й застосування вітчизняними науковцями не досліджувались, незважаючи на їхню важливість. Адже судовий захист тільки тоді має позитивні наслідки для особи, коли прийняте судом справедливе рішення виконується беззастережно і в повному обсязі. Це стосується і рішень прийнятих Європейським судом з прав людини по відношенню до держави Україна, це і визначило вибір даної проблеми для дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертації сформульована відповідно до Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2011 – 2015 роки, затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 24.10.2010 р. № 10-14, а її результати спрямовані на реалізацію Зasad державної політики України в галузі прав людини, затверджених постановою Верховної Ради України від 17.06.99 р. № 757- XIV, Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, затвердженої Законом України від 18.03.2004 р. № 1629- IV, Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 25.08.2015 р. № 501 - 2015 р.

Тема дисертаційного дослідження затверджена рішенням Вченої ради Національного університету державної податкової служби України 26.10. 2011р. (протокол №7) та розглянута Координаційним бюро Національної академії правових наук України і має позитивний відгук щодо актуальності, коректності формулювання та доцільності дослідження у вигляді дисертації за спеціальністю 12.00.07.

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження полягає у тому, щоб на основі досягнень науки адміністративного права, чинного вітчизняного та міжнародного законодавства, а також узагальнення практики його застосування дослідити поняття, зміст та процедури адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ та сформулювати на цій основі науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання реалізації рішень ЄСПЛ.

Відповідно до вказаної мети поставлено такі *завдання*:

- визначити поняття та зміст права особи на звернення до ЄСПЛ;
- з'ясувати правову природу рішень Європейського суду з прав людини та визначити форми їх реалізації;
- обґрунтувати поняття адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні;

- встановити особливості нормативно-правового регулювання реалізації рішень Європейського суду з прав людини в Україні;
- з'ясувати систему суб'єктів адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні;
- охарактеризувати адміністративні процедури виконання рішень ЄСПЛ в Україні;
- визначити проблеми адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень Європейського суду з прав людини в Україні та запропонувати шляхи їх вирішення.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають в процесі правового регулювання реалізації рішень Європейського суду з прав людини в Україні.

Предметом дослідження є адміністративно-правове забезпечення реалізації рішень Європейського суду з прав людини в Україні.

Методи дослідження. Методологічною основою роботи є комплекс загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, об'єднаних системним підходом до вивчення досліджуваної проблеми. Використання діалектичного методу дало змогу з'ясувати, що: по-перше, право людини і громадянина на звернення до Європейського суду з прав людини знаходиться в органічному зв'язку з нормами національного й міжнародного права, а також з державою; по-друге, адміністративно-правовий механізм реалізації рішень Європейського суду з прав людини постійно вдосконалюється (розвивається). Для формування визначення поняття досліджуваної проблеми реалізації рішень Європейського суду з прав людини в Україні використовувався метод порівняльного правознавства (п.1.1, 1.2, 1.3), та формально-логічні методи аналіз і синтез використовувалися у процесі аналізу нормативних джерел дослідження. За допомогою цих методів стало можливим виявлення недоліків чинного законодавства та формулювання пропозицій щодо його вдосконалення (п. 2.2, 2.4). Для визначення змісту адміністративно-правового механізму реалізації рішень Європейського суду з прав людини використовувався спеціально-юридичний метод (п. 2.1, 2.3, 2.4). З метою з'ясування питання щодо посилення суддів національного суду на рішення Європейського суду з прав людини під час розгляду ними справ у судах використовувались системно-функціональний та соціологічний методи (п.1.1, 1.3). Інтегральний та формально-юридичний методи сприяли достовірності визначення ступеня використання рекомендацій міжнародних правових інститутів у процесі формування адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень Європейського суду з прав людини (п.2.1, 2.2, 2.4)

Нормативно-правову базу дисертаційного дослідження складають: Конституція України, міжнародно-правові акти з прав людини, зокрема Конвенція про захист прав людини й основоположних свобод, протоколи до неї, Регламент Європейського суду з прав людини та практика застосування його рішень, інші правові документи Ради Європи, закони України й підзаконні акти.

Емпіричну базу дослідження становлять матеріали статистичної звітності щодо стану реалізації рішень Європейського суду з прав людини в Україні, дані відомчої, судової та адміністративної практики їх застосування.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є одним із комплексних досліджень адміністративно-правового забезпечення реалізації в Україні рішень Європейського суду з прав людини. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків. Основні з них такі:

вперше:

- запропоновано авторське визначення поняття «адміністративно-правове забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні» як сукупності регулятивних та охоронних адміністративно-правових засобів, що застосовуються уповноваженими на те органами (посадовими особами) з метою виконання рішень ЄСПЛ в Україні, шляхом відновлення порушених прав і свобод особи, забезпечення відшкодування моральних і матеріальних збитків, завданих правопорушеннями, та вживання превентивних заходів, які унеможливають у майбутньому вчинення порушень прав і свобод людини, передбачених у Конвенції та у протоколах до неї, в межах застосування рішень ЄСПЛ в адміністративній практиці;

- доведено, що в поточному законодавстві України необхідно врегулювати питання з якого моменту та після кінцевого рішення якої національної інстанції слід рахувати шестимісячний строк відведений на подачу заяви (скарги) відносно порушення державними інституціями прав і свобод людини передбачених в Європейській Конвенції та в протоколах до неї;

- обґрунтовано адміністративно-правову природу процедур виконання рішень ЄСПЛ, встановлено їх види та особливості здійснення;

удосконалено:

- рекомендації щодо аналізу змісту Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02.06.2016 р., шляхом включення норми про призначення компенсації особі за тривале невиконання рішення ЄСПЛ, відповідно до рекомендації Європейського суду та Комітету Міністрів Ради Європи

- зміст принципу доступності правосуддя, шляхом віднесення до його обов'язкових вимог наявності можливості звернення до міжнародних судових установ у справах про оскарження рішень, дій та бездіяльності органів (посадових осіб) публічної адміністрації;

- класифікацію суб'єктів адміністративно-правового забезпечення реалізації рішення ЄСПЛ в Україні та обґрунтовано, що відповідно форм реалізації рішень ЄСПЛ їх доцільно поділяти на суб'єктів, що забезпечують: а) виконання рішення ЄСПЛ; б) вжиття заходів загального характеру; в) застосування рішень ЄСПЛ у сфері законодавства та в адміністративній практиці;

- формулювання пропозицій до проекту Закону України «Про Державний бюджет на 2017 рік», а саме щодо зменшення строку обігу фінансових казначейських векселів з семи років на менший період;

дістали подальшого розвитку:

- наукові положення щодо змісту права особи на звернення до ЄСПЛ у частині визнання цього права основною вимогою реалізації принципу доступності правосуддя та невід'ємною складовою правового статусу людини в Україні;

- наукові підходи щодо правової природи рішень ЄСПЛ, у частині визнання їх джерелом тлумачення матеріальних та процесуальних норм адміністративного права;

- пропозиції щодо вдосконалення адміністративного законодавства з метою належного застосування рішень ЄСПЛ в адміністративній практиці органів публічної адміністрації.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес. Сформульовані у дисертаційній роботі теоретичні положення, висновки та пропозиції можуть бути використані у різних сферах діяльності, зокрема:

у правотворчій – для удосконалення норм адміністративного законодавства, інших нормативно-правових актів з метою покращення адміністративно-правового регулювання забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ;

у науково-дослідній роботі – як підґрунтя для проведення подальших наукових досліджень у сфері адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень Європейського суду з прав людини (довідка Науково-дослідного інституту МВС України від 10.12.2015 р.);

у правозастосовній діяльності – для удосконалення діяльності суб'єктів адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень Європейського суду з прав людини в Україні (акт впровадження у практичну діяльність сектору правової роботи та правової освіти навчально-практичного центру «Юридична клініка» Національного університету ДПС України від 10 жовтня 2015 року, акт впровадження у практичну діяльність громадської організації «Центр правового захисту та правової освіти» № 14 від 11. 05. 2016 р.);

у навчальному процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративний процес», для підготовки навчального та науково-методичного забезпечення з цих дисциплін (акт впровадження в освітній процес Університету державної фіскальної служби України від 28.09.2016 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація виконана здобувачем самостійно. Сформульовані у дисертаційній роботі висновки, пропозиції та рекомендації обґрунтовані здобувачем особисто на підставі власних досліджень автора. У дисертації ідеї та розробки, які належать співавторам, не використовувалися.

Апробація результатів дисертаційного дослідження. Наукові висновки роботи доповідалися на засіданні кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки Університету державної фіскальної служби України та апробовані на міжнародних науково-практичних конференціях: «Проблеми впровадження інформаційних технологій в економіці» (м. Ірпінь, 23–24 квітня 2009 року); «Право і держава в умовах глобалізації та регіоналізації» (м. Ірпінь, 14 жовтня 2011 року); «Юридична наука і практика: виклик часу» (м. Київ, 12 березня 2015 року); «Сучасна адміністративно-правова доктрина захисту прав людини» (м. Харків, 17–18 квітня 2015 року); науково-практичному семінарі «Інформаційні ресурси ДПС України в механізмі реалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом та ухиленням від сплати податків» (м. Ірпінь 1 червня 2012 року); перших міжнародно-правових читаннях пам'яті В. І. Євінтова (м. Ірпінь, 26 січня 2012 року).

Публікації. Теоретичні положення і висновки дисертації знайшли своє відображення в одинадцяти публікаціях за тематикою дослідження, із них три опубліковано у фахових виданнях, затверджених МОН України, одна – в електронному фаховому виданні та одна – у зарубіжному фаховому виданні. Опубліковано шість тез виступів на науково-практичних конференціях, науковому семінарі та правових читаннях.

Структура дисертації. Структура дисертації відображає мету та завдання дослідження. Робота складається зі вступу, двох розділів, семи підрозділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (167 найменувань) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 196 сторінок, з них 177 – основний текст.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, визначено його мету і завдання, об'єкт і предмет, зазначено методологічну основу, розкрито наукову новизну, аргументовано теоретичне і практичне значення положень дисертації, які винесені на захист, наведені відомості щодо апробації основних положень роботи та публікації результатів дослідження

Розділ 1. «Теоретико-правові основи адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень Європейського суду з прав людини» складається з трьох підрозділів та висновків до нього.

У *підрозділі 1.1. «Поняття та зміст права особи на звернення до Європейського суду з прав людини»*, подано характеристику особливостей таких ознак права на звернення до ЄСПЛ, як правомочність (можливість певної поведінки) та нормативне закріплення. Особливість першої з названих ознак полягає у тому, що особа має можливість захистити порушені права і свободи у міжнародних інституціях. Специфіка другого елемента – закріплення названого права та процедур його реалізації у нормах декількох національних галузей права (конституційного, адміністративного, цивільного),

а також міжнародного законодавства – дає підстави для визнання його комплексним правовим інститутом.

Підкреслюється, що забезпечення реалізації права особи на звернення до ЄСПЛ є, по-перше, основною вимогою реалізації принципу доступності правосуддя, по-друге, невід’ємною складовою правового статусу людини в Україні.

Акцентується увага на формі звернення особи до ЄСПЛ, яке за своїм змістом є скаргою у розумінні Закону України «Про звернення громадян», водночас характеризується і певними особливостями: зокрема особа звертається за захистом порушеного права і свободи до міжнародної інституції у зв’язку з неможливістю отримати такий на національному рівні. Враховуючи викладене, пропонується низка змін до чинного законодавства.

На підставі встановлених ознак наводиться визначення права особи на звернення до ЄСПЛ.

У підрозділі 1.2. «Правова природа рішень Європейського суду з прав людини та форми їх реалізації в Україні» досліджується юридична природа рішень ЄСПЛ з урахуванням регулятивної функції. Зазначається, що такі рішення в Україні мають змішану юридичну природу. Враховуючи те, що реалізація рішень ЄСПЛ в Україні передбачає внесення змін до чинного законодавства, у тому числі і нормативних актів публічної адміністрації, рішення ЄСПЛ можуть бути визнані джерелом норм національного адміністративного права. Прецедентний характер рішень ЄСПЛ для судів та обов’язковість їх використання в адміністративній практиці дає підстави для визнання їх і джерелом тлумачення права. Вказується, що рішення ЄСПЛ не є результатом правотворчості, однак мають важливе значення для однакового застосування норм матеріального та процесуального права у подібних правовідносинах.

Доводиться, що способами реалізації рішень ЄСПЛ в Україні, з огляду на їхню правову природу, доцільно визначати виконання та застосування. Наводиться низка особливостей, характерних для кожного з названих способів реалізації рішень ЄСПЛ, серед яких виділено спільну ознаку: застосування всіх названих способів реалізації рішень ЄСПЛ органами публічної адміністрації. Наведене положення є методологічним підґрунтям формування системи адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні.

Вказується, що серед усіх визначених у Законі України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» форм реалізації рішень ЄСПЛ об’єктом адміністративно-правового забезпечення можуть виступати лише такі: виконання рішення ЄСПЛ (виплата відшкодування, застосування додаткових заходів індивідуального характеру), вжиття заходів загального характеру, застосування рішень ЄСПЛ в адміністративній практиці.

У підрозділі 1.3. «Система адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень Європейського суду з прав людини в Україні» доводиться, що

реалізація рішень ЄСПЛ в Україні вимагає створення дієвої та ефективною системи адміністративно-правового забезпечення такої діяльності. Обґрунтовується поняття адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні як сукупності регулятивних та охоронних адміністративно-правових засобів. Обґрунтовано, що зміст адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні доцільно розглядати крізь призму елементів цієї системи, до якої віднесено: 1) регулятивні норми адміністративного права, що визначають правові статуси суб'єктів реалізації рішень ЄСПЛ в Україні; 2) охоронні норми адміністративного права, що визначають відповідальність посадових осіб публічної адміністрації за невиконання або неналежне виконання рішень ЄСПЛ; 3) систему суб'єктів адміністративного права, що здійснюють виконання рішень ЄСПЛ в Україні, гарантують застосування рішень ЄСПЛ в адміністративній практиці; 4) процедурні норми, що визначають види, строки та послідовність дій суб'єктів права під час реалізації рішень ЄСПЛ.

Метою адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні названо відновлення прав і свобод особи, їх охорону від порушень у майбутньому, застосування рішень ЄСПЛ в адміністративній практиці.

Доведено, що адміністративно-правове забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні доцільно розглядати у двох аспектах: статичному та динамічному. Статика передбачає створення належного нормативного підґрунтя, що визначатиме коло та правовий статус суб'єктів реалізації рішень ЄСПЛ, форми та способи такої діяльності, відповідальність як за порушення визначених Конвенцією та протоколами до неї прав і свобод особи, так і за невиконання або неналежне виконання рішень ЄСПЛ. Динамічний аспект полягає у вчиненні суб'єктами адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ юридично-владної діяльності по виконанню рішень ЄСПЛ щодо стягувача, застосування таких рішень в адміністративній практиці.

Розділі 2 «Характеристика адміністративно-правового механізму забезпечення реалізації рішень Європейського суду з прав людини в Україні» складається з чотирьох підрозділів та висновків до нього.

У підрозділі 2.1. «Особливості нормативно-правового регулювання реалізації рішень Європейського суду з прав людини в Україні» вказується про доктринальну позицію щодо нормативного упорядкування реалізації рішень ЄСПЛ в Україні на двох рівнях: національному та міжнародному. Причому встановлення людиноцентристських стандартів публічного адміністрування, визнання необхідності виконання рішень ЄСПЛ та їх використання у діяльності судів, органів публічної адміністрації, у сфері законодавства віднесено до компетенції суспільства та публічної адміністрації України, а загальні процедурні правила їх забезпечення – до компетенції міжнародної спільноти, у тому числі й Ради Європи.

Доводиться, що реалізація рішень ЄСПЛ у формі застосування його рішень в адміністративній практиці не отримала належного нормативного

забезпечення. У зв'язку з цим пропонується до прийняття Адміністративно-процедурного кодексу внести зміни до Кодексу адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV – у частині покладення обов'язку на адміністративні суди у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряти, чи прийняті (вчинені) вони з урахування практики ЄСПЛ.

Наголошується, що законодавчого закріплення основних правил реалізації рішень ЄСПЛ недостатньо. Деталізація та упорядкування названих правил щодо кожної з форм реалізації рішень може відбуватись у двох напрямках: прийняття окремих законодавчих актів, які б визначали особливості адміністративно-правового забезпечення кожної з форм реалізації рішень ЄСПЛ, або прийняття підзаконних актів, що визначатимуть такі особливості. Останній шлях вирішень проблем нормативно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ є найбільш раціональним для такої форми, як застосування практики ЄСПЛ в адміністративній діяльності органів публічної адміністрації, вжиття окремих заходів загального характеру.

У підрозділі 2.2. «Суб'єкти адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні», здійснено аналіз системи та правового статусу суб'єктів адміністративного права, які, відповідно до закону, уповноважені виконувати рішення ЄСПЛ в Україні.

Вказується, що до процесу реалізації рішень ЄСПЛ залучена центральна ланка системи органів виконавчої влади, у той же час на окремих з них покладено спеціальні функції щодо забезпечення такої діяльності. Доводиться необхідність розмежування суб'єктів виконання та застосування рішень ЄСПЛ в Україні, до яких, окрім органів виконавчої влади, віднесено і суди та Верховну Раду України, інші державні органи та суб'єктів адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ, що, відповідно до спеціального закону, уповноважені вживати заходів щодо належного, своєчасного та повного виконання та застосування рішень ЄСПЛ в Україні.

Сформульовано поняття суб'єктів адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні та здійснено їх класифікацію. Суб'єктів адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ пропонується диференціювати за критерієм форми реалізації рішення ЄСПЛ на: а) суб'єктів, що забезпечують виконання рішення (Міністерство юстиції України, Державна казначейська служба України, управління та відділи державної виконавчої служби територіальних управлінь юстиції); б) суб'єктів, що забезпечують вжиття заходів загального характеру (Кабінет Міністрів України, Міністерство юстиції України); в) суб'єктів, що забезпечують застосування рішень ЄСПЛ в адміністративній практиці (Міністерство юстиції України).

Вказується, що центральне місце у системі адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні відведено Міністерству юстиції України, що зумовлено виконанням ним специфічної функції

представництва України у ЄСПЛ. Як орган представництва, Міністерство юстиції України здійснює інформування уповноважених на виконання рішень ЄСПЛ національних інституцій про винесення остаточного рішення або іншого рішення ЄСПЛ, координацію і контроль застосування додаткових заходів індивідуального характеру, юридичну експертизу всіх законопроектів, а також підзаконних нормативних актів, на які поширюється вимога державної реєстрації, забезпечує постійну та з розумною періодичністю перевірку чинних законів і підзаконних актів на відповідність рішенням ЄСПЛ.

Наголошено, що статус суб'єкта реалізації рішень ЄСПЛ, або ж суб'єкта адміністративно-правового забезпечення такої діяльності, повинен бути відображений у положеннях про відповідні центральні органи виконавчої влади.

Звертається увага на те, що органи місцевого самоврядування не залучені до процедур реалізації рішень ЄСПЛ, відповідно, їхня адміністративна практика залишається поза увагою суб'єктів адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні.

У підрозділі 2.3. «Адміністративні процедури виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні» обґрунтовується поняття, визначаються види та особливості адміністративних процедур реалізації рішень ЄСПЛ в Україні.

Доводиться необхідність розмежування адміністративних процедур залежно від форми реалізації рішень ЄСПЛ в Україні. Звертається увага на те, що сьогодні вести мову про наявність адміністративних процедур реалізації рішень ЄСПЛ в Україні в авторському розумінні можливо лише щодо такої форми, як виконання рішень ЄСПЛ. Порядок дій та їхні види щодо вжиття заходів загального характеру, застосування рішень ЄСПЛ в адміністративній практиці залишають не визначеними, що негативно впливає на стан виконання рішень ЄСПЛ.

Вказуються такі ознаки адміністративних процедур виконання рішень ЄСПЛ в Україні: по-перше, сукупність системних, послідовно здійснюваних суб'єктами адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні юридично значущих дій; по-друге, віднесення здійснюваних в межах адміністративних процедур реалізації рішень ЄСПЛ дій до особливого роду юридичних дій – виконавчих; по-третє, регулювання видів, порядку, строків здійснення виконавчих дій нормами адміністративного законодавства; по-четверте, кінцевою метою і результатом адміністративних процедур є швидке, своєчасне та повне виконання рішень ЄСПЛ в Україні.

Щодо інших форм реалізації рішень ЄСПЛ в Україні запропоновано базові ознаки, яким повинна відповідати будь-яка належна адміністративна процедура.

У підрозділ 2.4. «Проблеми адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень Європейського суду з прав людини в Україні та шляхи їх вирішення» розглядаються основні законодавчі колізії та недоліки

адміністративної діяльності щодо забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні.

Враховуючи те, що судовий захист прав і свобод осіб є частиною суверенітету України, можливість використання міжнародних способів судового захисту та обов'язковість виконання рішень міжнародних судових установ в Україні вимагає внесення відповідних змін до Конституції України. При цьому законодавчого визначення потребують поняття «кінцева інстанція, яка вичерпує усі національні засоби правового захисту в Україні», строк звернення особи до ЄСПЛ, строк набуття рішенням ЄСПЛ статусу остаточного на території України.

Однією із проблем реалізації рішень ЄСПЛ в Україні, яка була предметом розгляду як у ЄСПЛ (Юрій Миколайович Іванов проти України), так і у Комітеті Міністрів Ради Європи (меморандум від 07.02.2013р.) є відсутність виплати стягувачеві відшкодування за рішенням ЄСПЛ, що набуло статусу остаточного в Україні. Вказане питання пропонується вирішити за рахунок визначення підстав та процедур притягнення до юридичної відповідальності, у тому числі і матеріальної, посадових осіб органів публічної адміністрації рішення, дії та бездіяльність яких призвели до порушення Конвенції та протоколів до неї. За загальним правилом, держава в особі Кабінету Міністрів України може звернутися з регресним позовом до осіб, рішення, дії чи бездіяльність яких призвели до порушення Конвенції і протоколів до неї. Утім, відсутність законодавчо визначених процедур відповідного стягнення, у більшості випадків унеможлиблює стягнення компенсації на користь держави з винних осіб.

Удосконалення підстав та процедур юридичної відповідальності за рішення, дії та бездіяльність, що призвели до порушення Конвенції та протоколів до неї, повинно стосуватись і дисциплінарної відповідальності судді.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення й нове вирішення наукового завдання, що полягає у визначенні сутності й особливостей адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети. Основні з них такі:

1. Адміністративно-правове забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні вимагає створення належного правового підґрунтя цієї діяльності, додаткових заходів адміністративно-правового й організаційного характеру, визначення її суб'єктів та процедур.

2. Право особи на звернення до ЄСПЛ являє собою сукупність встановлених і гарантованих як національним, так і міжнародним законодавством, правомочностей, що полягають у можливості подання заяви (скарги) до міжнародної регіональної судової установи з метою захисту та

відновлення порушених публічною адміністрацією прав і свобод особи. Право на звернення особи до Європейського суду з прав людини є невід'ємною складовою адміністративно-правового статусу людини і громадянина, а також вимогою принципу доступу до правосуддя з метою захисту порушених прав і свобод особи національними інституціями публічної адміністрації.

3. Рішення ЄСПЛ в Україні мають подвійну правову природу, що залежить від суб'єкта та способу їх реалізації. У діяльності органів публічної адміністрації такі рішення можуть виступати джерелами тлумачення матеріальних та процесуальних норм адміністративного права – під час здійснення правозастосовної діяльності та джерелами відповідних норм – під час нормотворчості. У діяльності судів такі рішення виконують роль прецедентів, та є обов'язкових до застосування в аналогічних категоріях справ.

4. Формами реалізації рішень ЄСПЛ в Україні доцільно визначати виконання та застосування. Виконання рішень ЄСПЛ являє собою вчинення низки процедурних дій щодо: забезпечення доступу до рішення ЄСПЛ як зацікавлених осіб, так і громадськості шляхом повідомлення про прийняття ЄСПЛ остаточного рішення у справі, перекладу та оприлюднення такого рішення; звернення рішення до виконання в частині виплати відшкодування, та застосування заходів індивідуального і загального характеру. Застосування рішення ЄСПЛ передбачає його використання як джерела тлумачення матеріальних та процесуальних норм адміністративного права в адміністративній практиці та під час здійснення правосуддя та як джерела норм адміністративного права у правотворчості.

5. Нормативно-правове регулювання реалізації рішень ЄСПЛ здійснюється на двох рівнях: національному та міжнародному. З огляду на те, що чинне міжнародне та вітчизняне законодавство визначає лише загальні процедурні правила виконання та застосування рішень ЄСПЛ в Україні, виникає необхідність підзаконного процедурного регулювання цієї діяльності, що сприятиме забезпеченню реалізації рішень ЄСПЛ у діяльності органів публічної адміністрації, ефективному застосовуванні заходів індивідуального характеру. Виконання рішень ЄСПЛ у частині виплати відшкодування та вжиття заходів загального характеру вимагає закріплення відповідних процедур на рівні законів України.

6. Суб'єктами адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні є органи виконавчої влади України, уповноважені спеціальним законом здійснювати заходи щодо виконання рішень ЄСПЛ, впровадження таких рішень в правотворчу та правозастосовну діяльність органів публічної адміністрації. Адміністративно-правовий статус названих суб'єктів визначає їхнє правове положення у відносинах виконання та застосування рішень ЄСПЛ як щодо міжнародних судових установ, так і щодо органів публічної адміністрації та громадян під час реалізації рішень ЄСПЛ. Він складається з таких елементів: цільового, що визначає мету і завдання

органу виконавчої влади під час реалізації рішень ЄСПЛ, структурно-організаційного, що визначає особливості побудови, підпорядкування та взаємодії конкретного суб'єкта з іншими органами виконавчої влади під час реалізації рішень ЄСПЛ в Україні, та компетенційного, що визначає предмет відання, територіальні межі та власне повноваження суб'єкта щодо забезпечення реалізації рішень ЄСПЛ в Україні.

7. Адміністративна процедура реалізації рішень ЄСПЛ в Україні являє собою врегульовану нормами адміністративного законодавства послідовність юридично значущих дій органів публічної адміністрації, встановлену і гарантовану державою на підставі і в межах прийнятих міжнародних зобов'язань, з метою оперативного, своєчасного та повного виконання рішень ЄСПЛ в Україні. Адміністративні процедури реалізації рішень ЄСПЛ, поряд із загальними ознаками притаманними будь-якій адміністративній процедурі, наділені й низкою специфічних, притаманних лише їм характеристик, що залежать від форми реалізації рішень ЄСПЛ та дозволяють здійснити видовий їх поділ на процедури виконання рішень ЄСПЛ та процедури застосування рішень ЄСПЛ.

8. Рішення ЄСПЛ мають застосовуватися тільки за наявності певних умов, а саме: за наявності в національному законодавстві правових «прогалін» щодо прав людини та основних свобод, які водночас визначені в Конвенції та протоколах до неї, вони повинні бути усунуті з українського законодавства, шляхом внесення змін або доповнень до нього, на підставі відповідних рішень ЄСПЛ; для реалізації на практиці таких основних принципів Конвенції, як «верховенство права», «справедливість», «справедливий баланс», «справедлива сатисфакція», оскільки в чинному вітчизняному законодавстві вони є новими категоріями та повністю не досліджені.

9. Серед проблемних питань адміністративно-правового забезпечення виділено: 1) недостатність процедурного регулювання такої форми реалізації рішень ЄСПЛ як застосування таких рішень в адміністративній практиці; 2) відсутність законодавчого визначення поняття «кінцева інстанція, яка вичерпує усі національні засоби правового захисту в Україні», строк звернення особи до ЄСПЛ, строк набуття рішенням ЄСПЛ статусу остаточного на території України; 3) відсутність законодавчо визначених процедур стягнення коштів, виплачених державою стягувачеві на підставі рішення ЄСПЛ з особи, винної у порушенні прав і свобод особи, що призвели до порушення Конвенції та відповідного прийняття рішення проти України; 4) відсутність механізмів залучення органів місцевого самоврядування до процедур застосування рішень ЄСПЛ в Україні.

10. На підставі аналізу наукової літератури й законодавства зарубіжних країн запропоновано:

- з метою вдосконалення процедур реалізації особою права на звернення до ЄСПЛ, внести зміни до статей 1 та 3 Закону України «Про звернення громадян», у тому числі у статтю 1 після слів «... посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків...» доповнити словами «...а також звертатися за

захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна» і далі за текстом; Статтю ж 3 «Основні терміни, що вживаються в цьому Законі» доповнити частиною п'ятою в такій редакції: «У разі незгоди з рішенням компетентного державного органу, який є кінцевою інстанцією, що вичерпує всі національні засоби правового захисту прав і свобод особи в Україні, кожен, хто перебуває під її юрисдикцією, має право в строк до шести місяців звернутися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна»;

- з метою вдосконалення форм реалізації рішень ЄСПЛ в Україні доповнити статтю 1 Закону України «Про виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини» пунктом такого змісту: «застосування практики - це юридично-владна діяльність спеціально уповноважених на те органів і посадових осіб по вирішенню завдань, започаткованих у Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод і протоколів до неї та зазначених у рішеннях, ухвалях Європейського суду з прав людини та ухвалях Європейської Комісії при здійсненні національними судами правосуддя та використанні їх положень в адміністративній практиці суб'єктів публічного адміністрування»;

- вдосконалити зміст Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02.06.2016 р. включити норми про призначення компенсації особі за тривале невиконання рішення Суду, відповідно до рекомендації Європейського суду та Комітету Міністрів Ради Європи.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Кайдаш Л. Ю. Про питання застосування Європейської конвенції з прав людини та практики Європейського суду з прав людини як нормативних актів національного законодавства / Л. Ю. Кайдаш, М. В. Коваль // Право та управління. – 2012. – № 2. – С. 396-402. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

2. Кайдаш Л. Ю. Право на звернення до Європейського суду з прав людини, громадян України як реалізація принципу доступності особи до правосуддя / Л. Ю. Кайдаш // Малий і середній бізнес (право, держава, економіка). – 2015. – № 1-2 (60-61). – С. 20-28.

3. Кайдаш Л. Ю. Про реалізацію положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та рішень Європейського суду з прав людини в Україні / Л. Ю. Кайдаш // Соціологія права. – 2015 – № 1-2(12-13). – С. 41-47.

4. Кайдаш Л. Ю. До питання про процедуру виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні / Л. Ю. Кайдаш // Малий і

середній бізнес (право, держава, економіка). – 2015. – № 3-4 (62-63). – С. 121-126.

5. Кайдаш Л. Ю. К вопросу о понятии решений Европейского суда по правам человека в международном и украинском законодательстве // Л. Ю. Кайдаш, Н. В. Коваль // Закон и жизнь «*Leges si viata*». – 2016 – № 8. – С. 60-64.

6. Кайдаш Л. Ю. Інформаційне забезпечення адаптаційних процесів пов'язаних з впровадженням у правове поле України рішень Європейського суду з прав людини в Україні / Л. Ю. Кайдаш // Проблеми впровадження інформаційних технологій в економіці : матер. VII Міжнар. наук. – практ. конф. : (м. Ірпінь, 23-24 квітня 2009 р.). – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2009. – С. 18-20.

7. Кайдаш Л. Ю. До питання про правову природу та характер рішень Європейського суду з прав людини при застосуванні в законодавстві України / Л. Ю. Кайдаш // Право і держава в умовах глобалізації та регіоналізації в економіці : матер. Міжнар. наук. – практ. конф. : (м. Ірпінь, 14 жовтня 2011 р.). – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2011. – С. 184-186.

8. Кайдаш Л. Ю. Використання інформаційних ресурсів ДПС України в процесі виконання рішень Європейського суду з прав людини / Л. Ю. Кайдаш // Інформаційні ресурси ДПС України в механізмі реалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом та ухиленням від сплати податків : науково-практичний семінар : (м. Ірпінь, 1 червня 2012 р.). – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2012. – С. 33-34.

9. Кайдаш Л. Ю. Правова природа рішень Європейського суду з прав людини / Л. Ю. Кайдаш // Перші міжнародно-правові читання пам'яті Володимира Ісаковича Євінтова : Збірник наукових праць : (м. Ірпінь, 26 січня 2012 р.). – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2012. – С. 41-45.

10. Кайдаш Л. Ю. Рішення Європейського суду з прав людини / Л. Ю. Кайдаш // Юридична наука і практика: виклик часу : матер. V Міжнар. наук. – практ. конф. : (м. Київ, 12 березня 2015 р.). – К. : Юридичний інститут Національний авіаційний університет, 2015. – С. 150-152.

11. Кайдаш Л. Ю. Рішення Європейського суду з прав людини як підстава відкриття виконавчого провадження / Л. Ю. Кайдаш // Сучасна адміністративно-правова доктрина захисту прав людини : матер. наук. – практ. конф. : (м. Харків, 17-18 квітня 2015 р.). – Х. : Право, 2015. – С. 251-254.

АНОТАЦІЇ

Кайдаш О. Ю. Адміністративно-правове забезпечення реалізації рішень Європейського суду з прав людини в Україні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;

інформаційне право. – Університет державної фіскальної служби України. – Ірпінь, 2016.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень Європейського суду з прав людини в Україні. Визначено поняття та зміст права особи на звернення до Європейського суду з прав людини. Встановлено подвійну правову природу рішень Європейського суду з прав людини, що залежить від суб'єкта та способу (виконання чи застосування) реалізації відповідного рішення. Обґрунтовано поняття адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень Європейського суду з прав людини, розкрито його зміст, що складається з наступних елементів: регулятивних та охоронних матеріальних адміністративно-правових норм, процедурних норм, а також норм, що визначають адміністративно-правовий статус суб'єктів, уповноважених відповідно до закону здійснювати виконання та застосування рішень Європейського суду з прав людини. Здійснено характеристику кожного з названих елементів.

Окреслено проблеми адміністративно-правового забезпечення реалізації рішень Європейського суду з прав людини в Україні, а також запропоновано шляхи їх вирішення, при цьому особливу увагу звернуто на вдосконалення підстав та процедур юридичної відповідальності посадових осіб органів публічної адміністрації за рішення, дії та бездіяльність, що призвели до порушення Конвенції та протоколів до неї

***Ключові слова:** право на звернення; Європейський суд з прав людини; адміністративно-правове забезпечення; суб'єкти; адміністративні процедури.*

Кайдаш О. Ю. Административно-правовое обеспечение реализации решений Европейского суда по правам человека в Украине. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 - административное право и процесс; финансовое право; информационное право. - Университет государственной фискальной службы Украины, Ирпень, 2016.

Диссертация посвящена комплексному исследованию реализации решений Европейского суда по правам человека в Украине с позиции административно - правовой науки.

В процессе исследования использовались наработки как отечественных, так и зарубежных специалистов по данной проблеме.

В рамках исследуемой проблемы осуществлялось изучение вопросов, касающихся толкования сущности. права граждан Украины на обращение в международные судебные учреждения в контексте реализации принципа доступности лица к правосудию, а также понятие сущности и содержания обращения граждан Украины за защитой нарушенных государством прав и

свобод личности в Европейский суд по правам человека, правовая природа решений ЕСПЧ для Украины и понятия форм реализации решений Европейского Суда по правам человека в правовом поле Украины.

В работе были исследованы вопросы функционирования административно - правового механизма реализации решений Европейского суда по правам человека, особенностей нормативно-правового регулирования реализации решений Европейского Суда по правам человека в Украине, процедурно-процессуального производства по выполнению решений Европейского суда по правам человека, ответчиком по которым является государство Украина, органы (должностные лица), которые выполняют решения Европейского суда по правам человека и охарактеризованы их полномочия, рассмотрены проблемные вопросы выполнения решений Европейского суда по правам человека основанные на ежегодных отчётах Правительственного уполномоченного Украины в Европейском суде по правам человека и предложены пути их решения.

В исследовании приведены ряд понятий и определений, используемых в диссертации, в частности, таких как понятие обращения в ЕСПЧ формы заявления, определения правовой природы ЕСПЧ, понятие реализации решений Европейского суда по правам человека в Украине и его форм, механизма административно-правового обеспечения решений Европейского суда по правам человека в Украине и др.

Обосновано авторские предложения по внесению в Закон Украины «Об обращениях граждан» и в Закон Украины «Об исполнении решений и применении практики Европейского суда по правам человека», регулирующих выполнение решений и применение практики Европейского суда по правам человека вынесенных ЕСПЧ против Украины как государства – нарушителя Европейской конвенции и протоколов к ней, относительно усовершенствования процедуры реализации решений Европейского суда по правам человека вынесенных ЕСПЧ в отношении Украины.

Ключевые слова: право на обращение; Европейский суд по правам человека; административно-правовое обеспечение; субъекты административные процедуры.

Kaydash O.Y. Administrative and legal providing of execution of European court of human rights dicisions in Ukraine. Manuscript.

The thesis for the degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.07 - administrative law and process; finance law; information law. - University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, 2016.

The thesis is devoted to complex research of implementation of judgments of the European Court of Human Rights in Ukraine from positions of administrative - legal science. The study used time between domestic and foreign experts on this issue. Within the study carried investigated problem matters affecting interpretations of nature. the rights of citizens of Ukraine to appeal to international judicial

institutions in the context of the implementation of the principle of access to justice and the concept of the nature and content of applications of citizens of Ukraine for the protection of violated state rights and freedoms to the European Court of Human Rights, the legal nature of the decisions of the ECHR for Ukraine and concepts form of implementation of the European cud in the legal field of Ukraine.

In this paper were investigated the functioning of administrative - legal mechanism for implementing the decisions of the Court, the characteristics of regulation implementation of decisions of the Court of Human Rights in Ukraine, procedural - procedural proceedings to implement the decisions of the European Court, the defendant in which the State is Ukraine, bodies (officials) performing European court of human rights and powers described them to consider implementation issues of the European court of human rights and the suggested solutions.

Keywords: *the right to appeal; European Court of Human Rights; legal nature; administrative and legal regulation; subject; procedurally proceedings.*